

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Цветана Иванова Абаджиева, дм

Катедра по дерматология и венерология, Медицински университет – Пловдив

Относно дисертационен труд за присъждане на НС „Доктор на науките”
в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт,
професионално направление: 7.2 Стоматология,
научна специалност: Дентална клинична алергология

Автор: доц. Илиана Любомирова Стоева, дм
Катедра по клинична дентална алергология при ФДМ,
Медицински университет – Пловдив

Тема: ПРОФЕСИОНАЛНО-ОБУСЛОВЕНА КОЖНА И РЕСПИРАТОРНА
СИМПТОМАТИКА СРЕД ДЕНТАЛНО-МЕДИЦИНСКИ ПЕРСОНАЛ

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Въз основа на Заповед № Р-280/01.02.2021 г. на ректора на Медицински университет – Пловдив, аз съм избрана за член на научното жури за присъждане на научна степен „Доктор на науките“.

Представеният ми комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие изискванията на Медицински университет - Пловдив и Закона за развитие на академичния състав в Република България за придобиване на научна степен “Доктор на науките“ и включва всички необходими документи: заявление до Ректора на МУ-Пловдив за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд, автобиография в европейски формат с подпис на докторанта, нотариално заверено копие от диплома за висше образование, дисертационен труд, автореферат, списък на научните публикации по темата на дисертацията, копия на научните публикации, списък на забелязани цитирания, други документи, свързани с хода на процедурата

Представени са 15 копия на публикации свързани с дисертацията.

Кратки биографични данни за докторанта

Доц. Илиана Любомирова Стоева, дм е родена на 18.05.1977. Тя е редовен докторант в Катедра по Образна и орална диагностика към ФДМ, МУ – София от 2005-2008 г. Придобива ОНС „Доктор“ с тема на дисертационен труд „Интраорална контактна свръхчувствителност към зъбопротезни материали“ през 2009 г. Придобива специалност по Протетична дентална медицина през 2010, а през 2015 по Дентална клинична алергология. Работи като редовен асистент в Катедра по Образна и орална диагностика във ФДМ, МУ – София от 16.06.2008 до 19.05.2010, след което работи в Катедра по Образна диагностика, дентална алергология и физиотерапия при ФДМ, МУ – Пловдив като редовен асистент, главен асистент, и от 2011 до сега като доцент. Доц. Стоева има свободна индивидуална практика като лекар по дентална медицина от 2002 – 2020 г.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е актуален, изследва съвременен проблем с научно-приложна и практическа насока. Сред професионалните болести при дентално-медицински персонал, обусловени от химични вещества в работната среда, най-чести са кожните болести. При тях

на първо място е професионалният контактен дерматит. Честотата на контактният дерматит в денталната практика нараства поради постоянен контакт с множество материали в денталната практика.

Респираторната свръхчувствителност, свързана с работната среда, е също характерна и бележи нарастване през последните десетилетия.

Малко са проучванията, които изследват значението на професионално-обусловената кожна и респираторна симптоматика.

3. Познаване на проблема

Дисертантката показва много добро познаване на проблема. Литературният обзор е написан конкретно и задълбочено, а библиографията е богата, което показва информираност по темата.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява да се постигне поставената цел и да се получи адекватен отговор на задачите в дисертационния труд. Методиката и дизайн на проучването са описани в детайли. Дизайнът на проучването по задачите 1, 2 и 4 е представен на фиг. 10 много прегледно и информативно. Използваните статистически анализи са подходящи. Данните по задачите 1, 2 и 4 са обработени със статистически пакет SPSS, version 18. За изпълнение на задача 5, за структуриране на базата данни, е използван Access 2010 на фирма Microsoft.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е много добре структуриран и ясно представен.

Дисертационният труд е написан на 270 стандартни машинописни страници, като е структуриран като следва: съдържание - 3 стр., използвани съкращения - 1 стр., въведение - 2 стр., литературен обзор - 55 стр., цел и задачи - 2 стр., материал и методи - 22 стр., резултати и обсъждане - 128 стр., обобщение - 4 стр., заключение - 1 стр., изводи - 2 стр., приноси - 1 стр., библиография - 28 стр. Дисертационният труд съдържа 45 фигури, 65 таблици, 3 приложения. Книгописът съдържа 546 източника, от които 8 на кирилица, останалите на латиница.

Целта и задачите са ясно формулирани. Задачите са 5 и произтичат от поставената цел. Задача 4 има 4 подзадачи.

В раздел резултати и обсъждане, по Задача 1 са дадени данните по проучване разпространението, характеристиката и рисковите фактори за възникване на кожни реакции, свързани с работната среда, сред дентално-медицинския персонал на базата на самооценка чрез анкетно проучване. Резултатите са разделно представени за лекари по дентална медицина, дентални сестри, зъботехници и студенти по дентална медицина. Представени са данни относно еволюцията на кожната симптоматика, свързана с работата, и последствията за това върху професионалната активност. Анализът показва, че значителна част от дентално-медицинския персонал съобщава за професионално-обусловени кожни симптоми, като най-висок дял се регистрира в групата на денталните сестри, следвано от лекари и зъботехници.

По Задача 2, относно респираторни симптоми свързани с работната среда сред дентално-медицински персонал, данните са събрани на базата на самооценка чрез анкетно проучване. Резултатите показват, че разпространението на професионално-свързаните респираторни симптоми сред проучения контингент е проявено до 23.3% в Кърджали. Най-често са засегнати зъботехниците, следвани от дентални сестри, дентални лекари и студенти по дентална медицина.

По Задача 3, идентифициране на алергените от денталната среда, затруднения възникват относно композиционни материали, в проспектите на които няма данни или е информацията за състава на продукта е изключително оскъдна. Анализирани са бондове,

полиметилметакрилатни смоли, дентални сплави, дезинфектанти. Представени са подробни таблица за контактни алергени в денталните материали и дезинфектантите.

По Задача 4 е определена ролята на сенсбилизацията към професионални алергени сред дентално-медицинския персонал за възникването на кожна симптоматика чрез клиничен преглед, епикутатет тест и търсене на взаимовръзка на положителни реакции към хаптени от денталната среда с анамнестични и клинични показатели. Отчетена е най-висока честота на сенсбилизация към метали. При жени относителният дял на засегнатите е най-висок в различните групи от дентално-медицински персонал. Установена е сенсбилизация към акрилни мономерни или останалите съставки, включени в акриловите смоли като инициатори, активатори и инхибитори на полимеризацията. Положителни реакции са установени към глутаралдехид, Thiuram mix и Carba mix.

По Задача 5 е създаден регистър за дентално-медицински персонал с професионално-обусловена кожна и респираторна симптоматика. Създадена е структура на база данни с конструиране на електронен регистър, която дава възможност за въвеждане на всички данни имащи отношение към професионалните кожни и респираторни реакции. Визуализацията на данните позволява лесно да се проследят тенденциите в сенсбилизацията на дентално-медицинския персонал през определен интервал от време.

Резултатите показват изразена честота на нежелани реакции, свързани с работната среда, като и прогресия на симптоматиката. Резултатите са важни с оглед подготовка на ефективна профилактика на кожните и респираторни проблеми сред дентално-медицинския персонал.

Изводите са 9 на брой и са конкретни.

Приносите са 5, 3 с теоретичен и 2 с приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 15 публикации по темата на дисертацията: 8 публикации са в научни издания реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, от които 3 са в списания с импакт фактор, 4 публикации са в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове, 3 публикации са глави от колективни монографии.

Доц. Стоева е първи автор на 13 публикации и втори автор на 2 публикации.

Забелязани са 4 цитирания в научни издания в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни токове, от които 1 цитиране в списание с импакт фактор.

Наукометричните показатели на доц. Стоева за научна степен „Доктор на науките“ надхвърлят минималните национални показатели.

Група от показатели	Съдържание	Доктор на науките	Доц. Стоева
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	100	100
Г	Сума от показателите от 5-9	100	230
Д	Сума от показателите от 10-12	100	100
Общо		350	480

Дисертационният труд е лично дело на доц. Стоева. Резултатите и приносите са нейна лична заслуга.

7. Автореферат

Авторефератът се състои от 60 стр., съдържанието отговаря на това на дисертацията. Направен според изискванията и отразява основните резултати, изводи и приноси, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд е актуален и е лично дело на дисертанта.

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват безспорен принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Пловдив. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Пловдив за приложение на ЗРАСРБ.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен 'Доктор на науките'* на доц. Илиана Любомирова Стоева в областта на висшето образование. 7. Здраве и спорт, професионално направление: 7.2 Стоматология, научна специалност: Дентална клинична алергология

18.02.2021. г.
Пловдив

Изготвил становището:
Доц. д-р Цветана Абаджиева, дм